UNDERSTANDING THE TALMUD

A Systematic Guide to Talmudic Structure and Methodology

by Rabbi Yitzchak Feigenbaum

Darche Noam Publications

C. What This Book Does Not Do

First and foremost, this book does not replace a Gemara class. We are dealing with Torah SheB'al Peh (the Oral Law), and it is impossible to learn how to study Gemara without a teacher or Rebbe. This book also leaves out many essentials which are crucial to such study. It does not describe the development of the Oral Law, nor does it provide an extensive history and listing of the Tannaim (Mishnaic sages) and Amoraim (Gemara sages), the thirteen rules of Biblical exegesis (שלש עשרה מדות), and elementary Aramaic grammar. Neither is it a complete dictionary. All these can be found in other works, listed below under the heading "suggested reading." If, however, used in conjunction with a proper shiur and the other available aids, this book can help you arrive at a clearer understanding of what you are learning.

I have no doubt that much has been left out, and that many things are not explained as clearly as they should be. I ask for your comments and suggestions in order to improve this work, for as we know:

יימכל מלמדי השכלתי ... ומתלמידי יותר מכולםיי.

"From all my teachers I have gained knowledge ... and from my students - more than all of them."

II. History and Style of the Gemara

In order to better appreciate the unique structure and style of the Mishna and Gemara (and thereby understand the need for precise text skills), it is important first to comprehend how the Mishna and Gemara developed. It is extremely worthwhile to spend some time reading some **detailed** accounts of the development of the Oral Law and the redaction of the Mishna and Gemara (see "suggested readings"). Here I present only an outline of those factors which account for the particular style and wording of the Mishna and Gemara.

A. Mishna — Tannaim

The Mishna is, essentially, a book of halachot (laws) as stated by the Tannaim.

The period of the Tannaim is dated roughly from Hillel and Shammai (the early days of King Herod). The Tannaim took the mass of oral tradition (both interpretations and details of the Written Law and regulations and restrictions enacted by the Rabbis), as given by G-d to Moses and handed on to the prophets, elders, and scholars, and began to organize it into a network of precise laws arranged by topics and mnemonic association. This was in order to facilitate memorization and proper transmission to future generations.

The amount of material, methods of analysis, and modes of expression expanded greatly in the later Tannaitic period, as many more Yeshivot were opened to an ever greater number of students.

Rebbi Yehuda HaNasi, among the last of the Tannaim, feared that much of the Oral Law as it was known to the Tannaim would be forgotten. He decided to summarize and organize it and, according to many opinions, he also recorded it. His work is known as the Mishna.

Much of the phrasing of the Mishna reflects certain principles: a) the retention of certain forms and groupings of laws as they had already been memorized by many scholars; b) the facilitation of memorization for future generations; and c) the assumption that the Mishna would be transmitted orally and that future scholars would elucidate all the implications of each word. The Mishna was thus not an end, but rather the basis of future study. This accounts for the concise, terse style, and the use of mnemonic devices in its phrasing and arrangement.

B. Braita — "Outside" (the Mishna)

After Rebbi Yehuda HaNasi's death, his disciples continued to write down much of the Tanaitic material that Rebbi Yehuda HaNassi did not include in the Mishna. Some of it survived as an independent work, called the Tosefta. The *Midrashei Halacha* were also compiled at this time. These, along with the isolated *halachot* and Tannaitic statements not included in any compilation, are now known as "braitot" (or "braita" in the singular).

C. Gemara — Amoraim

The Tannaim were followed by the Amoraim, who analyzed, discussed, explained, and applied the laws contained in the Mishna and braitot. Ray and Shmuel were among the first generation of Babylonian Amoraim, and Rav Ashi and Ravina were among the last.

Seeing that the vast bulk of discussions between the Amoraim were in danger of being forgotten. Ray Ashi decided to organize the material and record a synopsis of discussions — even though the

Amoraim, as they studied, never envisioned a final written work.

The Gemara is not only a record of the halachic conclusions, but also a summary of the discussions leading up to them, including the thought processes and the halachic and agaddic digressions which occured.

An excellent description of the redaction of the Gemara, which sheds light on the underlying philosophy of this book, can be found at the end of the eighth chapter of The Essential Talmud by

Rabbi Adin Steinsaltz (the emphasis is mine):

'The incomplete indexing and arrangement of material do not result from a dearth of editorial talent but rather derive from a certain type of approach. In Jewish literature as a whole, there are very few works with clear schematic frameworks because the assumption is that the Torah, as a reflection of life itself, cannot be artificially compartmentalized, but must develop naturally from

subject to subject.

On the other hand, the Talmud scrupulously respects detail and takes great pains to convey statements accurately. The sources are punctiliously cited and any doubts as to authenticity or traditions are faithfully reported. What is more, talmudic readaction created a precise terminology for classification of quotations and debates. There is a special annotation for mishnayot, braitot, or for the maxims of an amora. There are also classifications for different types of questions and differentiation between the nuances of queries. The Talmud distinguishes, for example, between conjectures and assumptions which are refuted at the end of the discussion and those which are accepted, and between contradictions which can not be reconciled and problems to which solutions exist. The order in which various matters are presented is also significant. indicating the relative weight to be attributed to the solutions. It is because of this precision, the outcome of generations of endeavor, that the Talmud, which at first glance appears inconsistent and disorganized, is revealed to be, in fact, a most consistent work with its own fixed methods of analysis. Because of the quality of the editing, it serves as a halachic source of outstanding importance, though this was not the original aim. And because of the profound stability of its method and ways of thinking, its mode of expression and writing, it was possible for talmudic creation to be continued for many centuries.

By using this book properly, you will learn to recognize and take advantage of the "precise terminology" of the Gemara and thereby better understand the issues the Gemara discusses.

III. How to Use This Book

A. Page Design

Opposite each word or phrase is a literal translation. When this does not adequately convey the actual meaning, a free translation, marked "Freely," follows the literal translation.

Below this comes an explanation of what the term does (e.g. introduces an attack question,

introduces an alternative answer) and in what context it is used.

Then comes a description of what words come before and after the term, as well as what to look

for and what questions to ask yourself when you encounter it.

The page may include a diagram of the general structure in which the term appears, breaking down its components in order to help clarify the term's function. Where appropriate, a page of Gemara on which a clear example of the use of the term may be found is cited. The student may also be referred to one of the two appendices, each of which presents a detailed structural analysis of a passage of Gemara in which a number of important terms appear.

It is very important to emphasize that the explanations, diagrams, and examples were written under the assumption that you are using them while learning a passage of Gemara. This book can not be used as a toy to a its sound as a toy to a toy to a its sound as a toy t

not be used as a text on its own.

B. Vocalization

The terms are brought with vowels that are, in general, grammatically correct. It should be noted, however that the rules of Aramaic grammar are sometimes at variance with the pronunciation traditional in yeshivot, and may even differ from yeshiva to yeshiva. Each student should adopt a consistent system of pronunciation as used by his rebbe.

C. Terms Used in this Book

This book uses a number of words and phrases to describe various components of the Gemara. They are terms I find useful to precise understanding. You may, however, give these components other names, just as long as it is absolutely clear to you and to others what each one of them represents. Each of these words or phrases is listed below. Each term is defined and one or two signal words typical of each is presented.

- a. Statement: The Gemara presents several types of statements:
  - 1) *Information statements* relate a piece of information. Such a statement does not set out a law, but rather tells you something. It is important that you know why the Gemara takes the trouble to relate this information at this particular point.
  - 2) Legal statements set out a point of law. Every law consists of a scenario (either clearly stated or implied) and the presentation of the law itself.
  - 3) Explanatory statements explain a point of law (as opposed to changing it, adding to it, or limiting it). You should understand exactly which unclear point requires explanation, and why it is not clear. The Gemara does not explain clear laws.
  - 4) Qualifying statements (e.g. הני מילי, לא שנו אלא) qualify or limit a law to a specific scenario or issue. You should know the original law, its new limited form, and what difference it makes. It must make a difference otherwise the qualification would not appear.
  - 5) Arguments are made up of two contradictory statements (either legal, explanatory, or qualifying statements) stated by two Rabbis of equal authority. If one of the two Rabbis is a Tanna and the other an Amora, it takes the form of an attack on the Amora. See אמר רי.

Note that explanations or qualifications are termed answers when they come in response to a question. If brought independently, they are termed statements.

- b. Information Question: Commonly called a שאלה, its purpose is to ask for one of three types of information:
  - 1) the resolution of a legal issue; (e.g. איבעיא להו)
  - 2) the authorship of a citation; (e.g. מני)
  - 3) the Torah or logical source of a statement. (e.g. מנה"מ, מאי טעמא, מניין)

Since it seeks information and does not attack the logic or the authority of a previous statement or idea, the question may be left unanswered without weakening the standing of that statement or idea.

- c) Attack Question: Commonly called a קושיא, its purpose is to attack a statement or an idea. This can be accomplished in two ways:
  - 1) showing that the statement or idea is false;
  - 2) showing that, although the statement or idea may be true, it is superfluous and unnecessary. (e.g. פשיטא, מאי ניימ)

Attack questions may be based on:

- 1) quotations; (e.g. תנינא, איתיביה, התניא, רמי)
- 2) svara or logic. (e.g. מתקיף)

Attack questions may be either:

1) direct — showing that the statement or idea itself is false or unnecessary;

2) indirect — showing that the statement or idea leads to a **conclusion** which is false or unnecessary. (e.g. אלא מעתה, אי הכי)

One good way to understand an attack question (i.e. to focus precisely on what kind of attack it is, and where it ends), is to stop where you think the Gemara has presented the question and ask yourself, "Were the Gemara to end here and not answer the question, **who** or **what** would be weakened and **why**?" If neither an authority nor a law would be weakened, the question has not (yet) attacked anything.

Note that attack questions are often long and constructed of a number of components: assumptions (e.g. מאי לאו.), quotes, information questions (e.g. היכי דמי) and their answers, and even other attack questions (e.g. והוינן בה) and their answers. It is important that you first see the attack question as a unit and understand what it accomplishes. Then break it into its component parts and see why each section was needed to create the question. An example of this can be found in Appendix B.

Note that an attack question may sometimes attack a **previous** attack question. If it succeeds, the first attack question is rejected. It thus functions as an answer, even though it is introduced with an attack question word. A good example of this can be found in Bava Kama 4b, near the top, where the words אי הכי מאי מבעה appear. There the מתקיף לה רב זביד question attack the validity of the מתקיף duestion. In the end, the מתקיף מתקיף attack question is found valid, and the original מתקיף attack question is rejected.

- **d. Answer:** Answers are statements which come in response to specific questions. Remember that a statement may come independently of any question, but **answers** always attempt to solve a problem presented by an information or attack question. They may take three forms:
  - 1) a new explanation;
  - 2) a qualification limiting the law or scenario;
  - 3) an attack on the question.

Always make sure you know precisely what the answer changes:

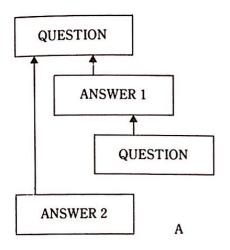
- the text; (e.g. הכי קתני)
- 2) the understanding of a statement or idea; (e.g. הכי קאמר)
- 3) the limitation of a scenario to a specific case; (e.g. הכא במאי עסקינן)
- 4) an assumption, which is now rejected. (e.g. מאי לאו... לא)

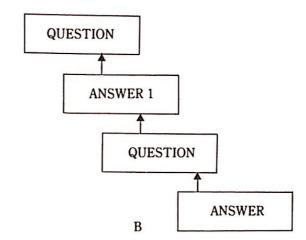
Be sure you know how that change affects the question.

Always make sure you know which question is being answered. If the Gemara presents an attack question, an answer to it, and then an attack on that answer, there are two options:

- 1) that answer may be rejected, in which case the Gemara will present a **second answer to the original question** (diagram A);
- 2) the attack on that answer **may itself be answered**, preserving the viability of that first answer (diagram B).

Note that, in diagram A, the last answer comes in response to the original attack question, after the first answer has been invalidated by the second attack question. In diagram B, however, the last answer comes in response to the attack question raised against answer 1. By answering that attack, it preserves the validity of the first answer.

- e. Proof: There are proofs based on:
  - 1) logic; (e.g. הכי נמי מסתברא)
  - 2) text. (e.g. דתניא)

A mishna, braita, or posuk (verse from the Torah) can only be taken as proof of a statement when the quote cannot be explained in any other way. If there is another way of interpreting the quote improbable as it may be — it can not serve as proof of the validity of a statement.

Note that, when found after an information question, the proof functions as its answer in one of two ways:

- 1) by directly proving correct one possible answer to the question;
- 2) by attacking one possible answer, thereby indirectly proving the correctness of the other possible answer.
- f. Scenario: Laws are presented in association with a case, a specific set of details or conditions under which the law applies. This is called the scenario of the law. The scenario may be explicit or may be implicit. It may have different permutations, under which the law changes accordingly.

IV. General Study Rules

The following rules tell you how to study Gemara.

- Do not use pronouns (e.g. it, he, here, there) or general terms (e.g. "the Mishna," "the Gemara,") in translating and discussing the Gemara. Be as precise as possible. You will be surprised how difficult but how productive it is to learn Gemara for an hour without using any pronouns.
- 2. Whenever the Gemara quotes something or someone, be sure to note:
  - a. precisely where the quote ends;
  - b. which part of the quote is relevant to the Gemara's discussion.
- 3. It is always important to be aware of whether the person speaking is a Tanna or an Amora.
- 4. At every step ask yourself whether what follows is an:
  - a. information question and if so, what kind, and what the issues at hand are;
  - b. attack question and if so, what kind, against what or whom, and why;
  - c. answer and if so, what kind, to what, and how;
  - d. statement and if so, what kind, and what it accomplishes;
  - e. proof and if so, what kind, and what it proves.

8 UNDERSTANDING THE TALMUD

Use this book to help yourself understand the role of each line, returning to the "Terms Used in this Book" section to find out what questions to ask yourself when encountering various structures.

- 5. Use an outline or a chart to keep track of every step of the Gemara's discussion. This should show how the argument developed from the mishna to the step you are currently working on.
- 6. Understand at every step how the mishna has been affected (if at all) by the Gemara's discussion whether its text or understanding has been changed, or whether it has been qualified or explained.
- 7. When you arrive at the end of the discussion of a particular point of the mishna or a particular point of any law, stop and ask yourself the following questions: "At this point in the discussion, what is the *pshat* (understanding) of the mishna or issue?" "What is the status of the mishna or issue has it been qualified, rejected, expanded, or validated?"

An example of rules 4-7 may be found in Appendix A.

V. Suggested Reading

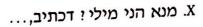
English

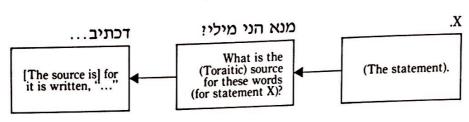
Gateway to the Talmud, by Rabbi Meir Zvi Bergman
The Gateway to Learning, by Rabbi Eliyahu Krupnik
Aiding Talmud Study, by Rabbi Aryeh Carmell
The Oral Law, by Rabbi H.C. Schimmel
The Student's Guide Through the Talmud, by Rabbi Zvi Hirsh Chajes

Hebrew

אוצר התלמוד מאת יוסף שכטר אשנב התלמוד מאת עיצ מלמד

Biblical verse is in and of itself the source, or whether the Gemara goes on to discuss the verse in order to turn it into a source for the statement.

מני

LITERALLY: Who is it?

is an information question asking for the name of the author of the previous law, mishna or braita. Make sure you know exactly what law is being discussed.

The answer immediately follows the word מני.

Note that the question may sometimes appear as מני מתניתין, "who is

the author of our Mishna?"

For an example of the use of מני, see the bottom of Bava Metzia 8b. Note that this is a good example of the Gemara constructing a מיתיבי attack by using an information question (מני), its proposed answer (אילימא), and its final answer (אלא לאו) to explain the quotation in a way that turns it into an attack. See איתיבה.

מניין

LITERALLY: From where?

מניין introduces an information question, usually concerning the statement that follows, and generally asking for the Toraitic source of that statement.

The answer is often introduced by the words תלמוד לומר, meaning that the source is the following Biblical verse. Make sure you know whether the verse is itself the source, or whether the Gemara must continue with a discussion of the verse in order to turn it into a source.

(תיר) וְבָבֶנוֹ (תייר)

LITERALLY: Our Rabbis learned.

תנו רבע introduces a known and generally accepted braita, usually introducing a new topic.

תַנְיָא כְּנָותֵיהּ דר׳

LITERALLY: A braita was taught (that is) like the law of R. —.

תנא כוותיה דרי introduces support, based on a braita, for a previously stated law. Immediately following the phrase is the quotation of the braita. Make sure you know where the quotation ends, and whether it (or part of it) constitutes the proof of the the law itself, or whether the Gemara goes on to discuss the braita in order to construct the proof.

עַּנְיָא נַמִּי הָכִי

LITERALLY: It was also taught in a braita this way.

תניא נמי הכי introduces a braita that, in text or content, is equivalent to what was said previously. See -יניא כוותיה דרי, to which it is structurally similar.

תנינא

LITERALLY: I/we learned.

תניטא appears in two formats:

- 1) as a signal word announcing that a law, generally from a braita but sometimes from a mishna, is about to be cited.
  - 2) as a signal word announcing an attack question against an

אִיכָּא דְמַתְנֵי לָה אַהָא

LITERALLY: There are those who learn it on this.

FREELY: There are those who say that the previous statement applies to or was said in reference to the following, rather than in reference to the matter dealt with above.

איכא דמתני לה אהא introduces a second tradition regarding a certain statement (generally a statement of law), as to what issue (or what It is important to know what statement refers.

It is important to know what statement refers.

("there are those who learn it," — what is "it"?), and to what original referred.

For an example of the use of איכא דמתני לה אהא, see the top of Makot 8b, and Rashi's comment.

אִיכָּא דְרָמִי לְהוּ מִירְמָא

LITERALLY: There are those who raise it as a contradiction.

FREELY: There are those who cite a tradition that the previous statement was not said merely as a statement of law or explanation, but rather as an answer to the following question.

איכא דרמי להו מירמא introduces a different tradition as to the context of a given statement, claiming that it was meant as an answer to a particular question, rather than simply as a statement.

Immediately following the phrase is the question that the previous statement answers. It is important to know which statement the Gemara refers to.

For an example of the use of איכא דרמי להו מירמא, see the bottom of Rosh Hashana 27b, and Rashi's comment there.

אילימא

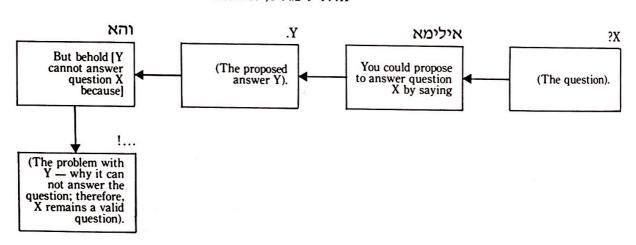
LITERALLY: If one would say.

אילימא introduces an answer to either an attack or an information

question proposed rhetorically by the questioner, knowing that it can be refuted. The purpose is to strengthen his question by showing that what one might have proposed as an answer has already been suggested and rejected.

When you see the word אילימא, you know that you have reached the end of the question, and that the proposed answer begins immediately afterwards. It continues until you reach one of the question words (אָה התנא, התנו, בואה) etc.) which signify the beginning of the attack which will refute the proposed answer. In order to understand the exchange clearly, it is important first to stop at the end of the question and consider what it is attacking and how. Only then should you read the proposed answer and consider how the proposed answer would have answered the question. After the proposed answer is clear, one may read the attack that refutes the proposed answer and understand why it is being rejected. Note that, while it should all be charted as part of the original attack question (since the purpose of the אילימא is to strengthen the attack), it is nevertheless important to divide it into its various components.

x? אילימא Y, והא...!

For an example of the use of אילימא, see Bava Kama 66b and Appendix B.

אַימָא

LITERALLY: Say.

אימא introduces some change, either in text or understanding. This could be in the context of a question, proposed explanation, or an answer.

אֶלָא מַאי

LITERALLY: But what?

FREELY: But what must we assume?

אלא מאי is used to introduce an assumption upon which an attack question is based.

The phrase אלא מאי is inflected as a rhetorical question asking one of two points:

- a) What must we assume is the law in the previous scenario?
- b) What must we assume is the explanation of the previous law?

Immediately following the phrase comes the "answer" on which the Gemara is going to base an attack question. Following the "answer" to the אלא מאי comes the attack itself. You must understand why the attack question depends on the assumption of that "answer." When the Gemara answers such an attack question, it is important to know whether the answer rejects or accepts that assumption. If the assumption is rejected, it is important to know what is **now** the "answer" to the אלא מאי question.

For an example of format b, see the bottom of Bava Kama 9a, where the phrase לענין מיטב is the "answer," and the phrase אי הכי introduces the attack itself.

Note: Do not confuse this with the phrase אלא מאי אית לך למימר, which is often used to construct an answer.

אֶלָא מֵעַתָּה

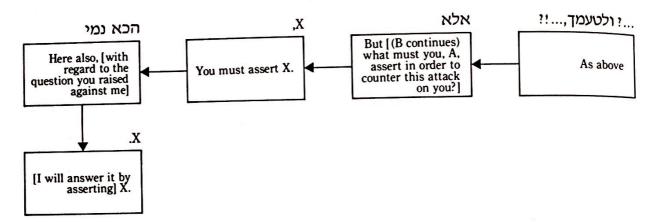
LITERALLY: But from now.

FREELY: But, according to what you've said, you could conclude the following.

אלא מעתה introduces an indirect attack question against a statement. Structurally, it is the same as אי הכי (the second format) — that is, the words אלא מעתה introduce a conclusion drawn from the statement, and the Gemara now intends to show that this conclusion is false (if that is not already obvious). With the conclusion proven false, the original statement is shown to be false as well. See the explanation of אי הכי, format 2, which applies equally well to אי הכי

For an example of the use of אלא מעתה, see the top of Bava Kama 9b, where it signals an attack on an אילימא answer, by drawing an obviously false conclusion from that answer.

...! ולטעמך,...!! אלא X, הכא נמי X.

Sometimes, ולטעמך does not appear in the context of an argument. Rather, it may be found after the Gemara (in the role of side A) presents an attack question against someone (B). ולטעמך then signals the beginning B's retort to the question. Structurally, it works according to the above diagram — you need only replace A with "the Gemara's question."

A good example of the use of ולטעמך, which also incorporates,

may be found in Bava Kama 66b and in Appendix B.

ומָה.

LITERALLY: And what.

FREELY: Just like.

ומה is used in constructing either a...אף... or a מה or a מה comparison. See both these terms for a full outline of the structures.

ועוד/ותו

LITERALLY: And furthermore.

מתו and ותו introduce additional attack questions against the statement just attacked by the Gemara.

!!...!! ועוד,...!! X

continued...

סנהדרין ם:

יינין כוו ועי

וגירסת ססים

מרוביי הרי אלו עדות אחת. ואם (כ) הוזם אחד מהם (או שנים) כיום לי משם ולא הותו כולן אין נהרגין: שלא תהא סנהררין שומעת. עדות פשק קם: סם במיי פינ מכני חימה ואמאי הולרך לומר ואחד מתרה שאין מן העדים ויש מפרשים העדים מפי התורגמן לריכין הדיינין שיהיו מכירין כלשון העדים ויש מפרשים סנסדרין סלכה ו דנקטיה משום רישא דקתני רואין אלו את אלו ומסתמא הייט ולא שישמדו מלין בינותס: גבו' עדות פייחדת. אחד רואה אות ופרא שם סלכה ה סתב פשין ש פוש"ש חים ע"י המתרה שאותר לעדים לאני

רואין זה את זה: לבועל את הערוה. שיש די בראיית כל אחד ואפ"ה לא מלטרפו: מפי עצמו. ההרוג עלמו התרה בו: אלא מעתה. דכקרים בעלמא ומלטרפי: בדיני נפשות. כששנים רואין מחלון זה ושנים מחלון [לפיל ב.] זה והוזמה כת האחת תלטרף עדות

זו להיות כולם ככת אחת להליל את מתרין בו שנאמר "על פי שנים עדים דבריננים הזוממין ואם הנדון שחהא עדופן כעלה " כיון דבעלמא מלטרפת יש טעם כאן להצילו ורחמנא אמר והצילו העדה: ומי אית ליה לרבי יוםי. התראה סנהדרון פלב שהיא פסולה שנאמר °לא יומת על פי עד ים שחמר בקונג הרגמי נהרג מפני שהוא כמועד ומוחרה: לערזי. בעלי לשון אחרת שאין הדיינין מכירין בהג

חילעה מאי אחד אחד אחד תניא נמי הכי לא יומת על פי עד אחד להביא שנים שרואים אותו אחד מחלון זה ואחד מחלון זה ואין רואין זה את זה שאין מצמרפין ולא עוד אלא אפילו בזה אחר זה בחלוז אחר אין מצמרפין אמר ליה רב פפא לאביי השתא ומה אחר מחלון זה ואחר מחלון זה דהאי קא חזי כולו מעשה והאי קא חזי כולו מעשה אמרת לא מצמרפי בזה אחר זה דהאי חזי פלגא דמעשה והאי חזי פלגא דמעשה לא מצמרפי בזה אחר זה דהאי חזי מיבעיא א"ל לא נצרכא אלא לבועל את הערוה אמר רבא יאם היו רואין את המתרה או המתרה רואה אותן מצטרפין "ואמר רבא "מתרה שאמרו אפילו מפי עצמו ואפילו מפי השד אמר רב נחמן "עדות מיוחדת כשירה בדיני ממונות דכתיב לא יומת על פי עד אחד בדיני נפשות הוא דאין כשירה אבל בדיני ממונות כשירה מתקיף לה רב זומרא אלא מעתה בדיני נפשות תציל אלכזה תנן הוא והן נהרגין קשיא: רבי יוסי אומר וכו': א"ל רב פפא לאביי ומי אית ליה לרבי יוסי האי סברא והתנן *רבי יוסי אומר השונא אים כי לאב" וכי את יות לו מותרה א"ל ההוא רבי יוםי בר יהודה היא ומיל נמזנס נהרג מפני שהוא כמעד "ומותרה א"ל ההוא רבי יוםי בר יהודה הוא מותר חבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה שם דים מסני דתניא ")רבי יוםי בר יהודה אומר חבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה שם דים מסני התראה אלא להבחין בין שונג למויד: דבר אחר ע"פ שנים עדים שלא תהא שמו למוסד סנהדרין שומעת מפי התורגמן: (פ) הנהו לעוזי דאתו לקמיה דרבא אוקי רבא

בתני "היו שנים רואין אותו מחלון זה

ושנים רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו באמצע בזמן שמקצתו רואין אלו את אלו הרי אלו עדות אחת ואם לאו הרי אלו שתי עדיות *לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן נהרגין והשניה פטורה *רבי יוסי אומר לעולם אין נהרגין עד שיהו *שני עדיו אחר על פי שנים עדים ישלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן: גבן׳ אמר רב זומרא בר מוביא אמר רב מנין *לעדות מיוחדת אחר מאי אחר אילימא עד אחר ממש מרישא שמעינן לה על פי שנים עדים אלא

תורנמן בינייהו והיכי עביד הכי והתנן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי דתורגמן רבא 'מידע הוה ידע מה דהוו אמרי ואהרורי הוא דלא הוה ידע האה הערים משבחה שיהת כל השנים שמכחן רומין חמו ") למון עד המחרה משבחה אפיי אלו מכאן אלא בחד סגי ועוד קשה שמיה אפיי אלו מכאן אלא בחד סגי ועוד קשה שמיה האה הערים משבחה אפיי אלו מכאן אלא בחד סגי ועוד קשה מתרכה שמחרה ועוד אינו לפי זלריך שיהא המתרה מתדומן הא אמרים בגמי מתרה שאתרו אפיי מפי שד ואו ודאי לא הוי המתרה מתדומן כלל לכן כראה שו אפר ביינו שייות שיותר שיותר מון רואין המתרה ולא המתרה ולא המתרה שתתרה שתתרה שתתרה (כ) כן ובכן סגי דהא קיימים לרבון דפליני ארבי ביינו מון מתרה ביינו מון בחות ביינו הויי בהחוד ולא המו היש ביינו מדים מתרים בי ומון ביינו מון ביינו מון ביינו מון ביינו מון ביינו מון ביינו מון ביינו מדים מתרים ביינו מון ביינו ביינו מון ביינו מון ביינו מון ביינו ביינו מון ביינו שרות משורה היה אמינה דוקה בשתי כתות דכל חדה חשיב טדות בחפי נפשה אבל בכת אחת מנטרפי שפיר וכן נראה דיותר דוחק לותר דלא מייתי חנים חבה עליו אבל בדיני נמי הכי רה (ד) הפסוה כיוו דליכא מאז דפליג שליה. כי נראה לחשייתי שנים בייתר בהא אבר בדיני נמי הכי רה (ד) הפסוה כיוו דליכא מאז דפליג שליה. כי נראה לחשייתי שנים ברים ברים בייתר בי בפרות נששת שהחירה . החם ללי אל בדיני . החם ללי אל בדיני ביותר . משטח עדיה מיוחדת בשרה היא ומצפרפין (ה) המפרש ראיה במחניהין גבי סיפא דקהני הרי אל שחי עדיות דמכל מקום מיירי (ו) שהן רואין המחרה כדפרישי' ולא מילחא היא דהכל בין לים המוחדת דברייתה קהי דקתני אחד מחלון זה וכו' שחץ מלטרפין ועלה קאמר דאם העד מכאן [והעד מכאן] רואין המחרה או

מיוחדת ונראה דעל כרתך האי קרא לאי בדיני ממוטח קאי דעד אחד מועיל לממון דלשבועה מיהא איתיה :

מח א מיי פד מסלי הין שנים רוחים אותו מחלון זה ושנים מחלון זה וכו'. ולא גרסי' במתני אחד בחלון זה וכו': ואחד מתרה באמלע .

> ואלו ראו את המעשה הרע שזה שדות הלכה א סמג עשה ונראה למשי"ח דנקטיה לאפוקי מדרבי יוסי דאמר בסיפא איט חייב נד שיהו פי שנים עדים מתרין בו : שמקצתן רוחין אני את אני . מלערפין יחד אף

אותם שאין רואים: דורי אלו עדות סימן לפשף ו: מותם שלין רואים: דרי אלו עדות ימיי פריא ההלות חתת. שאם נמלא אחד מהן קרוב קו שוב"ע או פסול עדות כולם בעלה וכן שאם ע סימן יו סמיף ו: נמלח אחת מהן זוממת אין נהרגין עד שיזומו כולם ובטלין נמי עדות כולם בהומה אחת מהן דהומה הוי כנמלא אחד מהן קרוב או פסול:

הוא והן נהרגים. הן נהרגים אע"פ שלא החמו כת שניה כיון שהוזמו הן הוא נהרג משום כת אחד כאי יומת על פי שכיה דלח בטלה עדות כת שכיה אילימא אחד ממש בהזמת הרחשונה כיון דהוי שתי שדכתיב על פי שנים מדכתיב על פי שנים ערים או שלשה ערים עדיות ים תפרשים שלריך שתהח כל יומת השת סטילא כת וכת רוחה התתרה חו המתרה שםעינן דאין ספיתו על פי עד אתר מה רוחה חותן חו מלטרף המתרה לוו על פי עד אתר מה א' מהלוזה הא' מהלים ה הילו הה א' מהלים ה הילו ההאר הארן ההאר ה אין מצפרפין אע"פ ששינהם רא דשרה בירון בירון בילה מחלה הר הרב יינון בירון בילא היו רואין זה בירון בילא היו רואין זה את זהא'ן מצפרפין היה מיתון מאלן כת זו כולה לאת זו וקשה מיתון מאלו מתני' אלא כשאין כולון מצפרפת אושמיה ברבה המתרה וכן אין המתרה רואה אותן התרה (שהיי) [מריכי] בהכנסת העסרה וכיכן הראשין ראה הכנסת התיסהה השני ראה התיסהה השני ראה (כתי) [הביאה] מאילו אמ"ע שאין רואין זה את זה דהמתרה (כתי) [הביאה] מאילו אמ"ע שאין רואין זה את זה דהמתרה וה ראה המעשה כולו מלרפן כדקתני רישת בזמן שמקלחן אר רבא אם הערים לוחין חנו חת חש ותנהו הו כבל אק המתרה או המתרה שיהת כל השנים שמכתן רוחין חם

אצים שאין האין זה אעדום מיוחדם דברייחם קחי דקפני חיוו מיוטן זים וש שיון והעד שמכאן אנ"פ שאין רואין אלו את אלו דהמתרה מלרפן כמו (h) גם׳ ססא אי הבי דערות מיוחדת המתרה רואה אותן מלטרפין להיות עדות אחת גבי העד שמכאן והעד שמכאן אנ"פ שאין רואין אלו את אלו דהמתרה מלרפן כמו (h) גם׳ ססא אי הבי דערות מיוחדת או בי העדות מיוחדת דברייתא האי דאי אמתניתיו האי דהתני הרי (ו) אלו שתי עדיות כדפירשתי אם כן לשוי דאא . שרות מעליא היא מקלמן רואין אלו את אלו דמתניתין וחדע דאעדות מיוחדת דברייתא קאי דאי אתתניתין קאי דקתני הרי (ו) אלו שתי עדיות כדפירשתי אם כן משפשים וא הצריבה הוה ליה למימר ואם לאו איו מצמרפיו שוהו מיהר החידוש - אל מחרה היא אותו הצריבהיים היא מיהר החידוש - אל מחרה ביאה אותו הצריבהיים. הוה ליה למימר ואם לאו אין מלמרפין שוהו עיקר החידוש: או מחרה רואה אותן מלטרפין. פירוש על פיהם נהרג דלא חשיבא עדות קרוב אי פסיל במלח
עדות הכל תצל התירת
לולם שנינו במשתטו ב' רואין אותו מחלון זה וב' מחלון זה ואחד מתרה באסדע בזכן שמקצחן
לולם שנינו במשתטו ב' רואין אותו מחלון זה וב' מחלון זה ואחד מתרה באסדע בזכן שמקצחן
האן אלו את אלי היי אלו עדוה אותו האם לאי שתי עדיות רון נמדאת אותו מיסת היי היי מיטות
האן נותנין ואו נותנ על פי הבת שלא היומה והן נחתין משני שהומי ועלהה בשיא. היייקנו
מ') (ואפילי) (הא') הברייתה לי סיוע לפירוש שהירשנו (בדא) האמרען למדרי למיותי אול אסודיר
אתיתו: הניא ר' יוסי ב'יר יוצדה אומר חבר אין דריך התראת שלא ניתנה התראה (אלא) להבחין
מין שהנג למויד. הניז לעווא ראבע לקסיה דרבא בדינא איכף רבא תורנכן בינייתו. איני הידגון שלא
בין שהנג למויד. הניז לעווא ראבע לקסיה דרבא בדינא איכף רבא תורנכן בינייתו. איני הידגון שלא
תהא מנודרין שומעת מפי התחדבון, ופרקי רבא הזה ידע מאי דאמרי אותדודי להן הוא דלא ידע.
מניין

ומותר, ובין לא נתן לו כח ורשות, דאטוד. ומה שבוה"ז מהנין לדון לועזים ע"י מורשה שלהם, הוא מצני שכל הבא לדון לצר דיינים ברוטיה הייל רובלי מלהם. קבועים, ה"ל כקבלו עליהם לדון כן, ואין אחר הקבלה כלום) (שמ"ע). נ. עיין ציון א. ד. (אחד הלמיד חכם ואחד עם ה צרוד החרצה שלנו וחים צריך התראת, שלא נתנה התראה אלא להברין בין שונג למויד שמא שונג היה)... וכיו שהחורה רו או במני עדים, אמילו אשה או עבר. אחלה

הלכה ברורה א עדי משות צריכין שיהיו שניהם רואים את העושה עניות. כאחד. וצריכין להעיד כאחד ונב"ד אחד. אבל ריני ממונות אין צריכין לכך. כיצד, היה אחד רואתו מחלון זה כשעבר העבירה והעד האחד רואתו מחלק אחר. אם היו ב' העדים רואין זה את זה, מצערפין, ואם לאו, אין מצערפין. היה זה המתרה בו, רואה העדים והעדים רואין אותו, אמים החור אם ודוב היותר הרואין והראו אם אמים או היותר בין אחור מוך האמו מון ראשו מן החלון וראנו זה שעשה מלאכה אע"ב שאין רואין זה אה זה, המתרה מצרמ, היו שני העדים כבית אחד והוציא אחד מהן ראשו מן החלון וראה זה שעשה מלאכה בשכת מאדד מהיה כז, והנים המדנה מצרפן. היו שני העדים כבית אחד והוציא אחד מהן ראשו מן החלון וראה זה שעדים והעדים עדים רואד מהיה בו, והנים ראשו וחזר העד השני והוציא ראשו מאות: החלון וראה, אין מצטרפין עד שיראו שניהן כאחד - ה אחת. ואם לצ היו בשני

מדות כלכב א סמג

סנהדרין הלכה ב: ח מיי' פ"ד מהלכות משין 'קט טוש"ע ח'מ

רבינו חנגאל היו שנים רואין מחלון זה כו' . אמר רב מניין לעדות מיוחדת שפפולה מצמרפין. אוקים' בבועל הערוה (שהיו) [שחייב]